

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 338.512

Майстренко К.М., студентка 3 курсу
факультету менеджменту та маркетингу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

У сучасних умовах розвитку та ускладнення ринкових відносин, що супроводжуються негативним впливом наслідків світової фінансової кризи, постають нові вимоги до рівня управління фінансами підприємства. Перед суб'єктами господарювання постали важливі завдання щодо пошуку ефективних методів управління, які б зменшили вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на їхню діяльність. Одним із шляхів налагодження ефективного менеджменту може стати система фінансового контролінгу на підприємстві, яка має великий потенціал як сукупність методів оперативного і стратегічного управління, планування, аналізу й контролю. Усе це зумовило вибір теми дослідження та вказує на її актуальність.

Поняття «контролінг» походить від англ. «to control», що в економічному сенсі означає «управляти», «спостерігати». Сам термін з'явився в Америці, пізніше у 1970-ті роки поширився у Західній Європі, і лише на початку 1990-х років його почали застосовувати у бізнес-практиці країн пострадянського простору [1].

Фінансовий контролінг – це мистецтво управління (система управління), спрямоване на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства і шляхів досягнення його. Завданням фінансового контролінгу є організація управління фінансовими процесами на такому рівні, щоб унеможливити помилки, відхилення і прорахунки як в поточній діяльності, так і на перспективу. Визначають, що крім суто інформаційної підтримки контролінг виконує функції підтримки процесу управління як такого. Основними напрямками діяльності контролера є формування та удосконалення системи планування і контролю, розроблення методів реалізації планово-контрольних розрахунків, визначення необхідної для

процесу управління інформації, її джерел та шляхів надходження. Окремі дослідження проблематики фінансового контролінгу представлено в роботах Дзьоба В.Б. [1], Гребешкова О.М., Кизенко О.О. [2], Маєвська Я.В. [3], Стефаненко М.М. [4], Партин Г.О., Маєвська Я.В. [5], Пустовіт Л. Є. [6].

Головною метою даної роботи є виокремлення поняття «фінансовий контролінг» як основи ефективного управління фінансами підприємства.

Послідовність побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві виглядає таким чином:

1) визначення об'єкта контролінгу. Об'єктом фінансового контролінгу є реалізація управлінських рішень по основних аспектах фінансової діяльності підприємництва.

2) визначення видів і сфери контролінгу.

3) формування системи збалансованих показників. Головне призначення подібних систем полягає в забезпеченні функцій збирання, систематизації та аналізу інформації, необхідної для ухвалення стратегічних контролінгових рішень. Систему збалансованих показників не можна назвати просто обліковою, вона є складовою системи управління підприємницької діяльності і може бути її головним ядром. Використання системи збалансованих показників дасть можливість повніше уявити реальний стан прийнятих контролінгових рішень на підприємстві.

Одним із основних інструментів фінансового контролінгу є бюджетування. Складання бюджетів є невід'ємним елементом загального процесу планування, а не тільки його фінансової частини. Механізм бюджетного планування доходів і витрат доцільно упроваджувати для забезпечення економії грошових коштів, більшої оперативності в управлінні цими засобами, зниження непродуктивних витрат і втрат, а також для підвищення достовірності планових показників (в цілях податкового планування). Бюджети звичайно складаються на рік, найчастіше з розбиттям по кварталах.

Бюджет – це план діяльності підприємства або підрозділу в кількісному виразі, складений, як правило, в межах до одного року, що відображає витрати і надходження засобів з операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. У практиці управління фінансами підприємницької діяльності використовуються два основні види бюджетів – поточні (оперативний) і капітальні. Економічна ефективність впровадження системи бюджетування виявляється у виборі оптимальної фінансової стратегії підприємства у разі найефективнішого використання обмежених ресурсів, зниження підприємницького ризику унаслідок синхронізації доходів і витрат підприємства, а також поліпшенні критеріїв, що характеризують фінансовий стан економічного суб'єкта. У фінансовій системі підприємства фінансові плани виступають як путівник, який дозволяє орієнтуватися в його фінансових можливостях і вибрати найефективніші з погляду остаточних результатів дії. Побудова прогнозової звітності в межах бюджетного планування поточної діяльності або на тривалішу перспективу є невід'ємною функцією фінансової служби будь-якого підприємства.

Підводячи підсумок, можна зробити висновки про те, що на сучасному етапі розвитку економіки будь-яке підприємство функціонує в жорстких умовах конкурентного середовища. Ефективність роботи підприємства в таких умовах особливо в довгостроковій перспективі, яке припускає не просто виживання на ринку, а забезпечення високих темпів розвитку і підвищення конкурентоспроможності, визначається рівнем фінансового потенціалу і якістю управління на підприємстві, що забезпечується певною мірою ефективною організацією системи контролінгу в підприємницькій діяльності. У ринкових умовах ефективне управління припускає значний спектр обсягів планової і контрольної роботи. Посилення конкурентних відносин на світових і вітчизняних ринках, стрімкий розвиток і зміна технологій, диверсифікація бізнесу, що росте, ускладнення бізнес - проектів і інші чинники обумовлюють нові вимоги до системи контролю підприємницької діяльності і саме ці аспекти виступатимуть предметом подальших досліджень. При тому необхідно чітко розуміти, що для ефективної діяльності підприємства

не достатньо просто організувати процес контролю, а необхідно розробити і впровадити ефективну систему фінансового контролінгу.

Література

1. Дзьоба В. Б. Ефективне управління фінансами за допомогою впровадження системи фінансового контролінгу / В. Б. Дзьоба // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – №605. – 2007. – С. 9 – 15.

2. Гребешкова О. М., Кизенко О. О. Стратегічний контролінг в системі управління підприємством / О. М. Гребешкова, О. О. Кизенко // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2010. - №683. – С. 205 – 209.

3. Маєвська Я. В. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / Я. В. Маєвська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.6. – С. 47–52.

4. Стефаненко М.М. Система збалансованих фінансових показників як основа прийняття контролінгових рішень // Фінанси України. – 2007. – № 3.

5. Партин Г. О., Маєвська Я. В. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / Г. О. Партин, Я. В. Маєвська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.6. – С. 199 – 202.

6. Пустовіт Л. Є. Система контролінгу як чинник стабільності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Л. Є. Пустовіт. – Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Staptp/2012_53/files/ST53_38.pdf

Науковий керівник:
підприємницької діяльності
к.е.н., доцент

Матвієнко-Біляєва Г.Л.

Опубліковано в авторській редакції